

TEMA:
**REFORMATIONEN
SET FRA SYD**

Tysk præst i Danmark om Reformationen:

DEN TYSKE KIRKE LØFTER ARVEN BEDST

Reformationsjubilæet skal benyttes til at tale for fællesskab med plads til forskellighed, mener den tyske præst i Haderslev, Christa Hansen, der gerne taler både tysk, sønderjysk og rigsdansk

Af Malene Fenger-Grøndahl
Fotos: Niels Åge Skovbo

Mojn”, siger Christa Hansen venligt, da vi skilles. Det sønderjyske ligger på lur, for det er hjertesprog for Christa Hansen, ligesom plattysk, rigsdansk og tysk. Sidstnævnte sprog taler hun højt og tydeligt, når hun går på gågaden i Haderslev, men det vender vi tilbage til.

Den 58-årige teolog, som har været tysk præst i Haderslev Domsogn siden 2005, er født i en tysk familie i Sønderjylland, som hun omtaler som Nordslesvig. Hun er vokset op på en gård i landsbyen Tevring mellem Ribe og Tønder. I hjemmet var plattysk førstesprog, derefter sønderjysk – eller synnerjysk – herefter rigsdansk og tysk.

Christa Hansen taler alle fire sprog og dialekter uden accent – og da hun viser vej hen mod busstoppestedet, foregår det på rigsdansk. Hendes gudstjenester hol-

der hun på tysk – dog af og til med indlagt dåb på dansk, hvis et dansktalende par ønsker deres barn døbt netop den søndag, og konfirmanderne, der tilhører det tyske mindretal i Sønderjylland, der anslås at tælle omkring 15.000 tysksindede, underviser hun på tysk. Også selv om en del af dem efterhånden kun taler dansk hjemme, selv om de fleste af dem går på den tyske skole i Haderslev.

“Jeg insisterer på at undervise konfirmanderne på tysk, men hvis de svarer på dansk, er det fint”, siger hun og tilføjer, at kirken altid har haft stor betydning for bevarelsen af det tyske sprog blandt tyske mindretal i Europa.

KIRKEN HOLDER SPROGET LEVENDE

“Jeg er ikke bekymret for sprogets overlevelse. Sproget står stærkt i mindretallet, både sønderjysk og tysk. Men jeg er ▶

I Haderslev Domsogn er det tyske mindretal en integreret del af menigheden. "Jeg står til rådighed som præst for dem, der vil betjenes på tysk, men også på dansk, hvis de ønsker det", siger Christa Hansen, og tilføjer, at hun har både en dansk og en tysk præstekjole, som hun kan veksle imellem.

► bevidst om, at kirken som institution spiller en vigtig rolle for at holde sproget levende, fx via salmerne”, siger Christa Hansen, som har været dybt engageret i tilblivelsen af en ny dansk-tysk salmebog, der udkom sidste år.

“Når der kommer blandede par og vil vies eller have et barn døbt, er den dobbelt-sprogede salmebog en gave. Desuden giver det at synge sammen kendskab til hinandens kultur”, siger Christa Hansen og tilføjer: “Mindretallet har typisk godt kendskab til flertalskulturen, men det gælder ikke altid omvendt. Mindretallene på hver side af grænsen bidrager med netop det – at bygge broer og give indsigt i hinandens kulturer”.

Når Christa Hansen vælger salmer til sine gudstjenester, foretrækker hun, at de synges på originalsproget, men af og til synges de med et vers skiftevis på dansk og tysk. Selv synger hun, men også drømmer, hun lige meget på begge sprog.

“Jeg plejer at sige, at Danmark er mit fædreland, Tyskland mit moderland. Jeg voksede op i en landsby med ti gårde, hvor vi var to hjemmetyske familier. Så bevidstheden om, at kultur og traditioner var forskellige fulgte naturligt med. Det var de små ting, som at vi i de tyske hjem ikke dansede om juletræ og ikke havde Dannebrog på bordet, når vi fejrede fødselsdag”, husker hun.

De små forskelle skal der være plads til, men lighederne og den fælles identitet er også værd at huske på, mener Christa Hansen – ikke mindst den lutherske arv.

DEN TYSKE KIRKE LØFTER ARVEN

“Kirken bør være en vigtig samfundsfaktor. Af historiske grunde står kirkerne i Tyskland, hvad det angår, meget stærkere end i Danmark. Man kan sige, at de på den måde løfter den lutherske arv bedre ind i nutiden, end vi formår i Danmark”, siger hun og uddyber:

“I Danmark er det meget betændt, hvis du som præst siger noget politisk, også selv om det ikke er partipolitisk. Men jeg mener, at med evangeliet som grundlag har vi et ansvar, som omfatter hele samfundet; det gjorde Luther meget klart. Hans toregimentelære misbruges ofte til at sige det modsatte, men Luther var netop bevidst om den enkeltes frihed – og dermed også ansvaret over for fællesskabet. Men det ansvar er svært at løfte, når man som præst ofte får at høre, at man ikke bør udtale sig politisk”, siger Christa Hansen, der opfatter dele af debatten om danskhed som en forvrængning af evangeliet og kalder flygtningedebatten “pinlig”.

“I mine prædikener og mit virke forsøger jeg at tale med en profetisk stemme, hvilket jeg mener, at evangeliet forpligter til. Men selv om den tysktalende del af menigheden nok – qua deres kendskab til kirken i Tyskland – er mere vant til at høre den slags prædikener, er jeg underlagt de samme forventninger og normer som de øvrige præster i folkekirken”, siger Christa Hansen.

I foredrag og prædikener taler hun gerne imod den tendens, hun ser til, at de stærke ikke længere er solidariske med de svage i det danske samfund.

“Jeg er opvokset med, at de stærke skal bære de svage, og jeg er ked af, at den grundhåndfæstning er blevet opsagt lige så stille. De stærke har sagt den op, fordi de i bund og grund er asociale”, mener Christa Hansen, der har sit samfundsen-gagement med sig fra sine teologistudier i Kiel, hvor hun valgte at læse, fordi hun vurderede, at den akademiske frihed og muligheden for at sammensætte sit studie bredt var bedre end i Danmark.

“Jeg gik til forelæsninger i psykologi, sociologi, sågar kvantefysik, og på teologi var vi en hel generation, der ville refor-

mere kirken for at gøre den mere samfundsvendt og samfundsrelevant. Vi var meget reformatoriske, helt i Luthers ånd”, siger hun med et smil.

TALER TYSK PÅ GÅGADEN

Efter studiet arbejdede hun først som præst og teologisk konsulent i Tyskland, men blev gentagne gange opfordret til at komme hjem og blive præst i sin hjemegn, Nordslesvig. I 1997 blev hun præst i Tinglev, og i 2005 kom hun til Haderslev. Og der var det, at vigtigheden af den sproglige og kulturelle frihed blev sat på spidsen. Som tilflytter fik hun tilbudt en rundvisning i byen, og undervejs forklarede rundviseren, at der groft sagt var tre måder at være tysk på i Haderslev: Der var den forbudte, som var levende i besættelsestiden, hvor man var involveret i nationalsocialistisk aktivitet. Så var der det tyske mindretal, som var accepteret, men blot ikke skulle tale alt for højt tysk på gågaden, og endelig var der de tyske fra Wittenberg, som var de mest populære, fordi man var forbundet med dem af reformationshistorien.

Oplevelsen fra rundvisningen dengang har gjort, at Christa Hansen stædigt og højlydt taler tysk – også på gågaden. Og det har fået hende til at sætte større pris på den slesvigske identitet.

“Der er en stærk slesvigsk identitet fra Kongeåen til Ejderen, som hænger naturligt sammen med områdets historie. Den identitet er blevet stærkere af det øgede samarbejde mellem Nord- og Sydslesvig, og som jeg ser det, er det en meget anvendelig erfaring i nutiden. For den viser, at man kan have en åben regional identitet, som ikke er afhængig af skiftende nationale politikker”.

DRONNINGEN I WITTENBERG

Christa Hansen er Haderslev Domsogns ansvarlige for kontakten til menighe-

derne i den evangelisk-lutherske kirke i Tyskland, bl.a. menigheden ved Slotskirken i Wittenberg, hvor Martin Luther – ifølge den populære udlægning af historien – hængte sine 95 teser op på kirkedøren i 1517. Slotskirken blev genindviet 2. oktober i år efter en større renovering, og ved indvielsesgudstjenesten medvirkede Christa Hansen.

“Dronning Margrethe, der havde bidraget med et broderet antependie til alteret, samt den tyske forbundspræsident deltog, og de bekræftede i deres taler det gode forhold, der – trods alt – er mellem Danmark og Tyskland”, siger Christa Hansen, der håber, at reformationsfejringen kan knytte Danmark og Tyskland endnu tættere sammen og sætte fokus på den fælles arv.

“Jeg håber, at Reformationsjubilæet bliver andet og mere end ukritisk Lutherdyrkelse. Vi skal se meget kritisk på hans jødehad, og vi skal huske, at hans samfundsforståelse var præget af 1500-tallet”.

“I Tyskland har der tidligere været en tendens til at gøre Luther til et nationalt ikon, og af DDR-regimet blev han ud-råbt som den største frihedskæmper og forsøgt forvandlet til en ren socialist. Det lykkedes dog ikke, og heldigvis tror jeg, at man nu i Tyskland opfatter Luther og Reformationen som noget, man som tysker selvfølgelig ikke skal have monopol på at være stolt af”. ●

Christa Hansen er kontaktperson mellem Haderslev Domsogn og Slotskirken i Wittenberg og er bl.a. med til at arrangere et årligt seminar for både danske og tyske præster.

